

OBSAH

I. část: DECH – FONACE

1	JAZYK – duševní bohatství	9
1.1	Úloha jazyka	9
1.2	Dvě podoby řeči	9
1.3	Princip mluvy	10
1.4	Mluvní vzor	10
1.5	Jazykolamy	13
1.6	Mluvní kultura	13
2	Dech a hlas	16
2.1	Dech jako pohyb	16
2.2	Dechové ústrojí	17
2.3	Vitální kapacita	18
2.4	Způsoby dýchání	18
2.5	Zásady správné dechové práce	19
3	Hlas a rezonanční dutiny	21
3.1	Hlasivky	22
3.2	Hlasový závěr	23
3.3	Hlasové začátky	23
3.4	Vlastnosti hlasu	24
3.5	Hlasové rejstříky	25
3.6	Zdroj zvuku z pohledu biofyziky	26
3.7	Hlasové poruchy	28
4	Problematika hlasové výchovy	29
5	Dechová a rezonanční cvičení	35
5.1	Přídechy	39
5.2	Měkké nasazení hlasu	41
5.3	Rozeznívání masky	42
5.4	Rezonance masky ve vyšší poloze	43
5.5	Rezonance masky v nižší poloze	44
5.6	Fixace rezonance masky v řeči	44
5.7	Rozeznívání hrdelní dutiny	46
5.8	Znění středního rejstříku	46
5.9	Messa di voce (mesa dy vůče – dechová opora pro hlas)	49
6	Zásady hlasových cvičení	50

II. část: Mluva z pohledu ortofonického

1	Co sleduje ortofonie	57
1.1	Artikulační ústrojí	58
1.2	Fáze řeči	59
2	Hlásky	60
2.1	Tvoření samohlásek – vokálů	60
2.2	Vokálový trojúhelník	61

2.3	Cvičení vokálů	62
2.3.1	Nácvik vokálu A	62
2.3.2	Nácvik vokálu E	66
2.3.3	Nácvik vokálu I	68
2.3.4	Nácvik vokálu O	69
2.3.5	Nácvik vokálu U	71
2.3.6	Nácvik diftongů – dvojhlásek	73
2.4	Odchytky v kvalitě vokálů	75
3	Konsonanty – souhlásky	77
3.1	Cvičení na uvolnění rtů a jazyka	78
3.2	Konsonanty závěrové	79
3.2.1	Konsonanty retoretné P, B, M	80
3.2.2	Konsonanty dásňové T, D, N	83
3.2.3	Konsonanty tvrdopatrové Ť, Ď, Ň	84
3.2.4	Konsonanty měkkopatrové K, G	87
3.3	Konsonanty úžinové	90
3.3.1	Konsonanty retozubné F, V	91
3.3.2	Konsonanty přední dásňové S, Z	92
3.3.3	Konsonanty zadní dásňové Š, Ž	96
3.3.4	Konsonanty přední dásňové R, Ř	98
3.3.5	Konsonant přední dásňový L	102
3.3.6	Konsonant tvrdopatrový J	104
3.3.7	Konsonant měkkopatrový CH	105
3.3.8	Konsonant hrtanový H	106
3.4	Konsonanty polozávěrové C, Č, DZ, DŽ	110
3.4.1	Souhrnná cvičení ortofonické mluvy	112
4	Zázrak mluvy	117

III. část: Ortoepie v mluvním projevu

1	K čemu ortoepie?	121
1.1	Transkripce	122
2	Tři úrovně mluvené řeči	124
3	Spojování samohlásek	125
3.1	Odchytky v kvantitě samohlásek	125
3.2	Gramaticky špatné tvary samohlásek	126
3.3	Gramaticky nesprávné odchytky konsonant – souhlásek	127
3.4	Odchytky plynoucích z oslabené artikulace	127
4.	Ráz	128
4.1	Tři stupně výslovnosti (u rázu)	131
5	Výslovnost při spojování hlásek nebo hláskových skupin	133
5.1	Výslovnost při spojení dvou samohlásek	133
5.2	Výslovnost při spojování souhlásek	134
6	Asimilace (spodoba)	136
6.1	Asimilace znělostní	136

6.1.1	Důležitost pozice druhé souhlásky	136
6.1.2	Spojování souhlásek párových	137
6.1.3	Zvláštní případ znělostní asimilace u souhlásek SH	137
6.1.4	Zvláštní postavení souhlásky Ř	138
6.2	Souhlásky nepárové – jedinečné J, L, R, M, N, Ň	138
6.3	Zvláštní případy asimilace	138
6.4	Záměny znělosti souhlásek v afektu	140
7	Asimilace artikulační	141
7.1	Výslovnost souhláskových skupin artikulačně rozdílných	141
7.2	Spojení sykavek a polosykavek	142
7.3	Spojení souhlásek měkkých a tvrdých	142
7.4	Jiné skupiny souhlásek	143
7.5	Tvary pomocného slovesa být	145
7.5.1	Výslovnost hláskového spojení mě	145
7.6	Číslovky sedm, osm	145
7.7	Čtení číslovek a letopočtů	146
7.8	Cvičení na asimilaci a jiná cvičení	146
8	Přízvuk	149
8.1	Přízvuk slovní	149
8.2	Předložky	150
8.3	Výjimky v přízvukování	151
8.4	Cvičení na přízvuk	153
8.5	Přízvuk vedlejší	154
9	Výslovnost slov cizích	156
9.1	Výslovnost samohlásek v přejatých slovech	156
9.2	Výslovnost souhlásek ve slovech cizího původu	157
10	Zvuková stránka v mluvním projevu	160
10.1	Členění souvislé řeči – frázování	160
10.1.1	Mluvní takt	160
10.1.2	Taktové skupiny	161
10.2	Přízvuk větný	161
10.3	Zvuková osnova věty	162
10.4	Interpunkce ve větě	164
11	Modulační prostředky v mluvním projevu	168
11.1	Modulace melodická – výšková – tónová	168
11.2	Modulace silová – dynamika	171
11.3	Modulace kvalitativní – barva hlasu – tónbr	171
11.4	Modulace kvantitativní – tempo-rytmus	172
12	Eufonie – kakofonie	173
13	Bohatství modulace	174
14	Závěr	176
	Doporučená literatura	178